

LAIŠVOJI

LIETUVA

LITUANIA

LIBRE

LIETUVIŲ TAUTOS DIDVIRIAI
S. DARIUS „ S. GIRĖNAS

- Išėivių Dienos -
Simbolis

ATLANTO NUGALĖTOJAI

Lietuviai transatlantiniai lakunai, kap. St. Darius ir leit. St. Girėnas, kurie laimingai perskridę Atlantą, tragingai žuvo Vokietijoje, visai arti Lietuvos.

Lietuvos Praeitis

Lic. Vladas Staniliūnas

Mokslinėj LAISVOSIOS LIETUVOS misijoj

G E D I M I N O LAIKOTARPIS

1. I Ž A N G A

Lietuvos valstybė nesukūrė iš karto. Tai keliolikos šimtmečių pasekmė. Valstybei susikurti padėjo dažni karai su kaimynais. Lietuviai, iš prigimties energingi ir drąsūs, beveik visuomet puolikus nugalėdavo, jnos iš savo žemių išvydavo ir dar gerokai jiems atkeršydavo. Jau senovės lietuviš suprato vie ningumo svarbą, nors poetas Ad. Jakštas savo garsųj eilėrašty: «Vienas žodis ne šneka, vienas vyras ne talka...» ir t.t. parašė tikrai dvidešimtajame šimtmečiuje. Artėjant pavojui, pilių sargams davus ženklą, visi puola prie ginklo. Mūšiu vadovauja gabesnieji itakin gesnieji vadai, kunigaikščiai. Po sėkmingos kovos ar žygio i kaimynus, toksai vadas daž nai pasilaikydavo sau valdžią ir taikos metu, Tokiu būdu susidarė vadų būrelis. Dar try liktojo šimtmečio pradžioje Lietuvą valdė apie 20 kunigaikščių. Kylant kaimyniniuose kraštuose kultūrai ir stiprėjant karinėms pa jėgoms ir lietuviams reikėjo centralizuotos, stipresnės, atsakomingesnės pajėgos. Tuo tiks lu galingesnieji kunigaikščiai pradėjo nušalin ti silpnesnius. Pagaliau Mindaugas nuša lina visus kunigaikščius ir visą valdžią pa ima į savo rankas. Taigi Lietuvos valstybės susikūrimas rišamas su Mindaugo vardu. Ra šas šiuos žodžius, Mindaugo tikslią gimimo datą, vietą, kilmę ir valdymo pradžią, šiose aplinkybėse neturi galimybės nustatyti. Vie nok yra žinoma, kad jau 1236 metais Min daugas tariasi su kaimynais kaip Lietuvos valdovas. Jis mirė 1263 metais. Taigi mintis persikelti į Lietuvą maždaug tarp 1203 ir 1263 metų.

Mindaugas kovojo už val tybės vienin gumą ir išplėtimą; priima krikštą ir nori ap krikštyti savo pavaldinius. Tai ir bus tokios šio laikotarpio mintys.

Vieni iš didžiausių Mindaugo laikotar pio Lietuvos priešų buvo vokiečiai: kardinin kai ir kryžiuočiai.

2. KARDININKAI IR KRYŽIUOČIAI

Mūsų istorikai daug kalba apie didžiu sius mūsų praeities priešus: kardininkus ir kryžiuočius. Šios istorinės satraukėlės auto rius, šiaja proga nori trumpai ir aiškiai nu sakyti jų kilmę ir uždaoti.

a) K a r d i n i n k a i. Svetimšaliai i Lie tuvą atvykdavo ir dažnai net apsigyvendavo prekybos tikslu.

Vienuoliktajame amžiuje daugiausiai (Tęsinys sekančiame numeryje.)

CINE SELECTO

Vienintelis lietuvių P. Žukelio kinas
Urugvajuje

c. Grecia 1105 - 07. Cerro.

Tel. 22 - 11 - 25.

Filmos:

Liepos (Julio)

penktadienyje 27, šeštadienyje 28 ir sek madienyje 29, pilnos serijos, 15 epizodų avan tiurinė filma

— AGUILA INVICIBLE —

Rugpjūčio (agosto)

šeštadienyje 4 ir sekmadienyje 5

IMPERIO MALDITO

15 epizodų avantiurinė filma

Penktadienyje 10, šeštadienyje 11 ir sek madienyje 12 eina šios puikios filmos:

1. — L I G A de C A N C I O N —

2. — A S I S I Q U I E R E E N J A L I S C O —

dvi filmos su Jorge Negrette. Kalbanti mek sikičių filma, kastižanų kalboje.

Penktadienyje 17, šeštadienyje 18 ir sek madienyje 19 nepaprastai graži filma

— LA MONJA AL FERIZ —

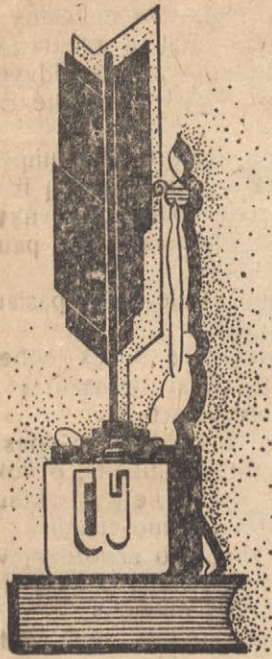
Meksikičių kalbanti filma, kastižanų kalboi.

Bertazzoni & Lorio.

Taller de Fotograbados

Paysandú, 1023 - 27 — Teléf. 84919,
Montevideo.

Hueco Offset, Fotocolor, Fotocromos, Tricro mias, Autotipias, Lineales, Fotolitos, Dibujos y Estereoniquel.

LITUANIA LIBRE

REVISTA MENSUAL

Para difundir el Humanismo, la Cultura, las Ciencias, Artes y Letras y para defender el Derecho de Vivir hasta por más pequeños y debiles que sean

EDITADA por la

ASOCIACION CULTURAL URUGUAY - LITUANIA

Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personería Jurídica en el año 194

Organo oficial y propiedad intelectual de la misma, Impreso en la IMPRENTA FORTALEZA

Redacción, Administración e Imprenta
Rio de Janeiro 4001 - CERRO

Redactor Responsable:
JULIAN JAZAUSKAS,
Berna 2347 - CERRO.

Administrador:
Pedro Korkuzas,
Rio de Janeiro 4001.
Cerro.

Leidžia

Urugvajaus Lietuvių
Kultūros Draugija.

Metinė prenumeratos
kaina:

Urugvajuje \$ 1.50 U.
Argentinoje \$ 3.00 A.
J. Amerikos V. 1 dol.

Perlaidas siūsti žurnalą
administratoriaus
Vardu; raštus - Redak-
cijos:

LITUANIA LIBRE,
Rio de Janeiro 4001,
Cerro, Montevideo

LAISVOJI LIETUVA

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Žurnalas

Metai (Año) I | Montevideo, Liepos - Julio 1945 | Nr. 9

K. Verax.

Los altos principios y la hipocresía

Callar la verdad procurando evitar posibles desavenencias con el poderoso compañero, es una perjudicial pequeñez de espíritu. Con los postulados de la Carta del Atlántico, documento idealista pueden estar desconformes sólo aquellos, que en lugar del derecho quieren instaurar la fuerza. Pero una desconformidad racional puede surgir solamente a raíz del no arraigo de dichos postulados. Este documento fué el resultado de la filosofía política de las democracias occidentales. Todo parecía diáfano y claro, hasta que los hechos hicieron a Stalin compañero de los anglosajones. Entonces llegó la necesidad no sólo que de tolerar al indudable agresor y ayudante de Hitler de ayer, sino además de apoyarlo con todos los medios. Con la variable de la guerra el nuevo compañero empezó inquietarse y a mostrar su juego gradualmente. Dándose cuenta de su importancia y peso, comenzó a exponer exigencias una tras otra. Recordemos sus métodos.

Primeramente pidió «poco» — nada más que la restauración de las fronteras de la URSS del año 1941. Aunque ello signifique la pena de muerte para LITUANIA, LETONIA y ESTONIA, y la mutilación de toda una serie de otras naciones, para ciertos políticos y publicistas del mundo les parece ser un deseo de la URSS tan modesto, tan justo y un seguro estratégico nitidamente comprensivo de la gran URSS, contra la cual nadie combatiría, ni hasta es merecedor de la menor respuesta. En medio de sus triunfos el Kremlin ya cree tener solucionado este problema y tranquilamente denomina soviéticas a las naciones del Báltico como si se tratara de algunas de sus provincias rusas. Mas adelante, paralelamente con el avance de las tropas rojas hacia el oeste y sur un pequeño escándalo por la línea Curzón. Aquí también las pretensiones bolcheviques fueron halladas justas y a los pobres polacos se les aconsejó amigablemente que cedieran. Es cierto, se le prometió una compensación a costa de los alemanes. Para consuelo de Moscú resultó que en 194 el comercio de naciones y tierras extranjeras con las democracias podía ser efectuado tan fácilmente como en 1939 con Berlín. . .

Ya nadie se arriesga a detener el curso de la poderosa corriente. Los candentes problemas de los Países Bálticos. Finlandia, Rumania y la Línea Curzón, son considerados por Moscú ya afortunadamente apagados y dejados de lado, como juguetes infantiles ya sin interés y aburridores. Con el avance de los cosacos y tanques de Rokossovsky hacia Varsovia, magnificamente propálate también la liberación de Polonia. El comisariato de Relaciones Exteriores del Kremlin en una fraternal declaración casi bajo juramento aseguró a los polacos, que los fines del ejército soviético serían sólo ayudar al pueblo polaco a librarse del agresor (es decir, de los alemanes) y su opresión y reestablecer la Polonia independiente, fuerte y democrática. El gobierno soviético no abrigaría la intención de adquirir ningún territorio polaco (¡ puesto que hace mucho que ya no existe el problema de la línea Curzon !) ni modificar la estructura social de Polonia.
(Continuará en el próximo número)

Darius - Girėnas

Juos užlingavo žilagalvės lietuviškos žemės močiutės, supdamos ant pušinių karčių pakabintuose lopšiuose, liūdnai gražias dainas dainuodamos ir pasakodamos apie milžiniškus paukščius, ant savo sparnų nešiojančius sniego karalaites ir apie užburtus marių gelmėse rūmus. Pasakodamos, savo sugrubusiomis nuo darbo rankomis maloniai glostė švelnučius mažyčių plaukus.

Taip prabėgo pirmieji jų kudių metai. Vienplaukiniai, basomis kojomis jie jau lakstė po žalias tėvynės pievas, ganyklas ir miškus. Jų vaikiškos akutės varstė Lietuvos dangaus mėlynę, kurioje kaip sidabro varpeliai suokė vituriniai ir nardė vikrios kregždės.

Jie galvojo ir kitą kitam sakė:

„Kaip gera tiems paukščiams! Kaip toli ir aukštai jie gali skraidyti!“

Tuomet jiedu buvo paprastučiai Žemaičių krašto piemenukai. Tačiau mažos jų širdelės jau tuomet tvaksėjo didele tėvynės meile ir kilnių siekimų troškimu.

Paaugo ir subrendo. Vienas išvyko Amerikon. Nerūpėjo jam aukso kalnai, bet viliojo pervaziuoti Atlantas ir tenai rasti ką nors didingesnio ir aukštesnio. Kas gal žinoti. O gal vien savo širdies balso klausydamas. Didvyrio dvasia žmogaus širdin įžengia nežinomis, paslaptiniais lemties keliais. Tai buvo St. Girėnas.

Darius paliko dar Lietuvoje, lyg nujaus damas, kad tuojau ims švisti nepriklausomybės kovų garsai.

Narsiai jis gynė savo jauna krutine tėvų žemės laisvę. Apgynė kartu su kitais savo draugais: kritusiais ir likusiais gyvais. Ir tuo dar nepasitenkino. Po kelių metų išėjo Klaipėdos atsilimti. Laimėjo ir čia.

Tačiau didvyrio krutinė dar nenurimo. Jam rodės, kad dar permažai padaryta. Savyje jautė daug jėgų dar didesniems žygiams. Darius suprato, kad nors ir laisvai, bet mažai Lietuvos respublikai reikia pasaulinio masto žygdarbių.

Gyvenimo ratas besisukdamas nubloškė ir Darius Amerikon. Sunku suprasti didelių vyrų kelius.

Už Atlanto — numylėtoji Lietuvos žemė, svajingosios žemaičių krašto aakštumos, sidabriniai ežerai.

Atlantas platus, klatingas, karčiai besišypsas iš žmonių pastangų jį nugalėti, daug savo gelmėse narsiųjų plieno vyrų palaidojes.

Darius ir Girėnas ryžtasi. Jiedu neturtingi, jų lėktuvas silpnas, bet jie pasitiki nepalaužiama lietuvių valia. Jie nusprendžia, kad Atlantas neįstengs jų nugalėti.

Ir kartą, piktasis Atlantas pamatė melsvą plieninį paukštį virš savo šelstančių bangų. Jis nusikvatojo velnio juoku, bet Darius

ir Girėnas skrido, veržėsi pirmyn. Ir tuomet Atlantas sušaukė audringuosius debesius. Juoda, tartum anglis naktis mėgino apakinti nematyto atkaklumo lietuvių žemės didvyrius. Neįveikė — «Lituanica I» pasiekė Europos žemyną.

Ši žinia pasiekia Kauną ir minių minios lietuvių susirenka pasitikti Darius ir Girėną. Džiaugsmo ašaros spindėjo jų akyse. Tuoj, tuoj pasirodys melsvasis plieno paukštis Kauno padangėj.

Bet : Gyvenimo buitės ratas pasisuko kita kryptimi.

Mūsų laimėjęs sužeistas karys nebepasiekė savo gimtinės. Mirtinai išvargintas suklopo ties gimtojo kiemo vertais.

Skeudžiai sudejavo Soldino pušynas... Sugniužo melsvasis plieno paukštis, o vokiečių žemė apsislakstė didžiųjų lietuvių krauju.

Kaip žiauri ir kieta likimo ranka,

Pasruvo didžio skausmo ašaromis visa Lietuvos žemė, o visas pasaulis pagarbiam nu lenkė galvas prieš dvasios milžinus.

Nūdienos Lietuva šaukiasi savo didvyrių, ryžtingų ir atkaklių, kaip Darius ir Girėnas. Laukia dėl savo laisvo rytojaus, dėl savo garbingos ateities, dėl kurių Darius ir Girėnas aukojo savo jaunas gyvybes.

Tegul jų dvasia didina eiles kovotojų už Tėvynės laisvę ir teuzdeda prakeikimo antspaudą išgamoms, spiovusiems savo tikrai jai Motinai į veidą.

Raišių Petras.

Darius ir Girėnas prieš išskrisdami iš Naujorko aerodromo į Lietuvą, Greta jų matosi paminklas, pastatytas po tragingo «Lituanica I» sudežimo Vokietijoje, Soldino miškuose.

Dr. Juan José Amézaga.
Dabartinis Urugvajaus Resp. Prezidentas.

1830 - 18 de Julio - 1945

El 18 de Julio de 1830 es decir 115 años atrás se sancionó la Primera Constitución de la República Oriental del Uruguay consagrando su independencia como nación.

En 1810, 20 años antes, se había iniciado en toda la América del Sur la lucha por romper el yugo colonial que le sujetaba a la feudal monarquía española, aprovechando sus dificultades causadas por las invasiones napoleónicas. La Constitución de 1830 fué como la primera etapa liberadora de Mayo de 1810.

Esta Constitución estaba inspirada en los principios de la gran Revolución Francesa y en las enseñanzas del General Artigas, Padre de la nacionalidad Uruguaya. Las instrucciones de 1813 del General Artigas son el fundamento de esta Constitución Democrática. Hoy los trabajadores lituanos residentes en este joven país, como todos los emigrantes desde aquella época, encontramos en esa Constitución progresista un amparo para desarrollar libremente nuestros nuevos hogares. Por que hay que decir lo esencial, las posteriores Constituciones de 1917 y la de 1939 conservar los postulados de la gran Revolución Francesa y los principios artiguistas que inspiraron la de 1830.

Yo como toda la colonia lituana compuesta de unos cuantos miles de personas estamos orgullosos de colaborar con este hospitalario país, nueva patria de millares de trabajadores de todo el mundo.

Hoy en esta hora triste de Lituania los patriotas lituanos residentes en el país luchan por una Lituania Libre e Independiente lo mismo como lucharon los patriotas Uruguayos por un Uruguay Libre e Independiente

PAZ EN EL MUNDO.

J. V.

Amerika Davé Rusijai.

Šiaurės Amerikos Užsienių Ekonominių Reikalų Vedėjas p. Leo T. Crowley, viename savo pareiškime pasakė, kad iki 1944 metų gruodžio mėn. I d. Amerika yra pristačiusi Sovietų Rusijai: 331.000 motorizuotų vežimų, 45.000 blinduotų autų, 1.045 garvežius, 7.148 atdarus vagonus, 1.000 uždarytų vagonų, 1.000 vagonų cisternų.

Apart šito, iki lapkričio tų pačių metų pasiųsta Rusijai 2 120 000 tonų plieno. Tame skaičiuje 478.000 tonų geležinkelių bėgių ir 110.000 tonų vagonų ratų ir ašių. Be šito, dar buvo duota 60 traukinių su elektroženais, kurie buvo skirti elektros energijos atstatymui sunaikintame Dniepropetrovske. Taip pat, iki šiai dienai, pasiųsta Sovietų Rusijai 19 traukinių 5 000 kilovatų gaminimo jėgos ir 51 traukinys 3 000 kilovatų.

Karo ginklų ir medžiagos iki virš minėto laiko Rusija gavo: 13.000 orlaivių, 135.000 kulkosvaidžių, 294.000 tonų sprogstamos medžiagos, 6.000 tankų, 1.500 priešlėktuvinų pa-trankų, 150.000 tonų žibalo produktų, 639.000 tonų cheminių produktų, 11 milijonų porų batų, 97 milijonus metrų medvilnės, 50 milijonų metrų vilnonės ir 58 milijonus metrų kitokios medžiagos drabužiams.

Taigi jei ne Amerika, Stalino saulė būtų gražiai užgesusi ir Maskvos kislingsai tik vaikams gali tauzyti apie «didžiojo gruzino» genijų bei galybę.

Jonas Vuljevas

Pavyzdingas žiagimis lietuvis jaunuolis, kuris ne tik puikiai lietuviškai kalba, bet mokėdamas jįsti Lietuvos tragedija, pasiaukojančiai dirbuojasi «La svosios Lietuvos» spaustuvej ir admin stracijoje. Garbė jo tėveliams, įkvėpusiems sūnui Lietuvos meilę.

Edeno Misija

Be jokios abejonės, iškilmingas ir elegantiškas Edenas pasirodė gabiusiu už visus diplomatus San Francisco Konferencijoje. Jam pavyko su visais užmegsti draugiškus ryšius, o kas svarbiausiai, tai tapti tarpininku tarp Sovietų Rusijos ir Šiaurės Amerikos. Kitaip sakant, jis užėmė Roosevelto rolę, kuris iki mirties tarpininkaudavo tarp Churchilio ir Stalino.

Churchilio ir Stalino rungtiniavimas nėra vien asmeniškasis; jis yra istorinis. Jo pagrindas buvo ne vien tas, kad Churchilis dar po paskutiniojo karo darė pastangas, kad sąjungininkų kariuomenė būtų buvus pasišvęsti Rusijon baltiesiems generolams, padėti nuverti bolševizmą, o be to, jis iškiliai simpatizavo karui tarp bolševikų Rusijos ir nacių Vokietijos, liekiant Anglijai stebėtoja.

Toks tai pagrindas nepasitikėjimo tarp Churchilio ir Stalino. Bet Churchilis laikėsi

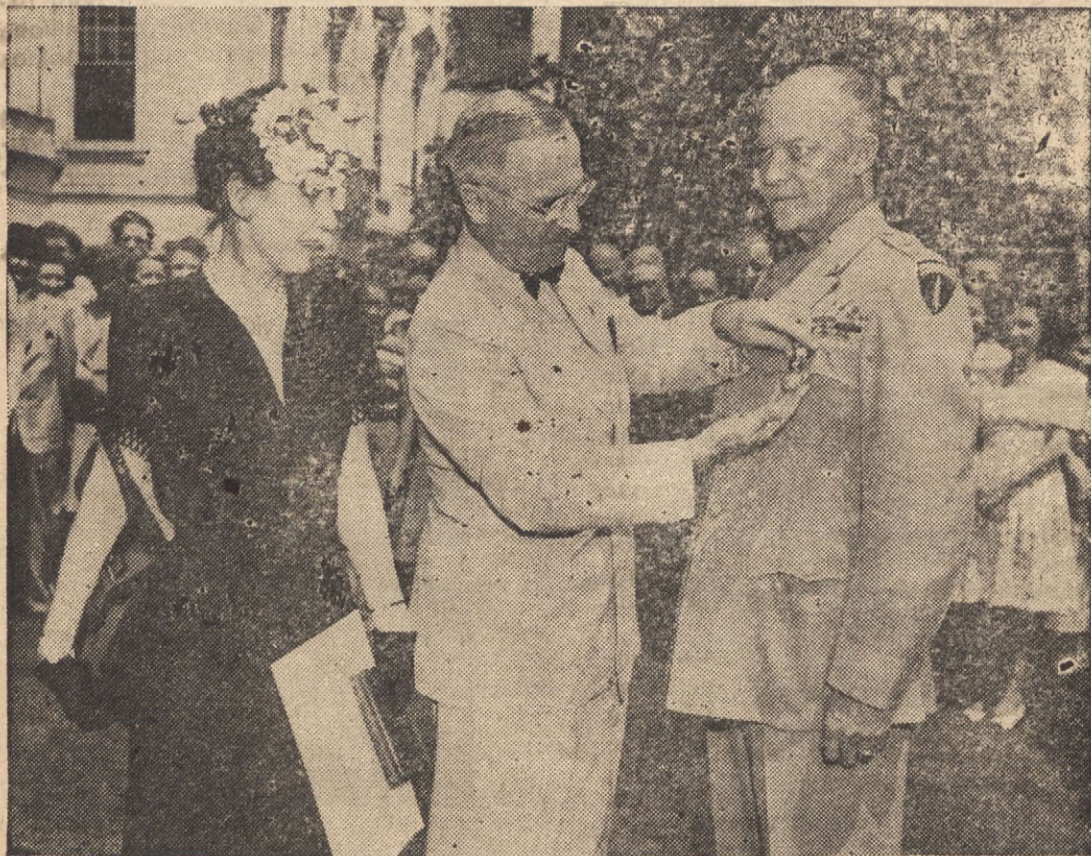
šimtmetinės Anglijos politikos izoliuoti Rusiją. Per 100 metų Rusija buvo laikoma be vieno jūros uosto iš kurio galėtų grąžyti jūrų valdytojais Anglijai.

Sis rungtiniavimas buvo anglų - japonų sąjungos priežastimi, dėka kurios, anglai, veikdami per japonus, nedaleido rusams užimti Mandžurijos ir gauti uostą Pacifiko vandenyne.

Tas pats rungtiniavimas paaktyvino Anglijos įtaką Persijoje, kad sutrugdyti rusams naudojimosi Persijos įlanka bei išaukė Krimo karą, kuriuo metu atvažiavęs anglų laivynas išlaipino kariuomenę net toj pačioj vietoj, kurioje ne taip senai, buvo suvažiavę Churchilis, Rooseveltas ir Stalinas, taip vadinamom Jaltos konferencijon.

Neapsėjo be kalbamo rungtiniavimo ir Tegerano ir Jaltos konferencijose. Tačiau tarp Churchilio ir Stalino, tarpininku visuomet buvo Rooseveltas.

Nors Roosevelto sveikata ir blogėjo, tačiau jis vis dar mokėjo juos suderinti. Kaip dabar sugebės šią misiją atlikti Edenas, pagyvenę pamatysime.

Sąjungininkų armijų Europoje vyriausias vadas, generolas Dwight D. Eisenhower, su nušęs vokiečius neseniai grįžo į Ameriką informuoti savo Parlamentą. Čia jį matom Washingtono «Baltuosiuose Rūmuose», kur valstybės Prezidentas Harry S. Truman įteikia jam «Didžioj, Tėvynei Patarnavimo» medaļį. Greta jų stovi ponis Eisenhowerienė.

Paleckininku Pinklės

Lietuviai Apsisaugokime.

Visi žvėjai žino, kad geriausiai žuvauti sekasi drumstame vandeny. Žino šį dėsni ir juo vadovaujasi savo pridengtiems tikslams pasiekti taip pat visokie žmonių meškeriotojai. Ypačingai drumsti mėgsta raudonieji penktakolūnistai arba, kaip «Naujienos» juos lietuviškiau dar vadina, penktakojai. Jie žino jog atviri jų darbai ir nuoširdūs žodžiai pasisekimo mažiausiai teturėtų, todėl savo tikruosius darbus jie slepia, o žodžius falsifikuoja. Šiandien jie be jokio saiko rėkia apie tariamą savo demokratiškumą, patriotizmą ir pažangumą, bet nepereinama kinų siena nuo baisiojo pasaulio užtveriamą kiekviena raudonosios armijos užimta ir Sovietų politinės policijos (NKVD) valdoma šalis.

Sąmoningų lietuvių laisvuose kraštuose Maskvos agentai prigauti neįstengia, nes mums per daug gerai žinomi jų tikslai ir pasibaisėtinos, tačiau patikimos žinios apie raudonųjų imperialistų ir jų tarnų darbus «išlaisvintoje» Lietuvoje. Tiek Šiaurės, tiek Pietų Amerikos lietuviškai kalbantieji Maskvos patriotai sudaro mūsų išėjimos mažumą, pridėsime dar, kad moraliniu ir kultūrinu atžvilgiu — nevertingą mažumą. Kaip tokie, jie tik nereikšmingos įtakos gali turėti sveikajai lietuvių bendruomenei.

Matyt, tuo įsitikino ir raudonosios propagandos dirigentai, kurie sau aukų sumeškerioti ima bandyti jau gudresniais būdais. Jie bando surasti tarp lietuvių sau agentų iš nekomunistų. Į tikrų lietuvių patriotines organizacijas, į jų spaudą: į įstaigas ir šeimas ima brautis tipai, kurie savo simpatijas raudonajai diktatūrai pridengė patriotizmo, demokratijos, pažangumo vardais ir dirba skaldymo darbą, mūsų politinio ir visuomeninio gyvenimo atsakingus žmones šmeižtais ir šmeižteliais žemina, piudo juos vienus prieš kitus, nutyli lietuvių tautos dabartinę tragediją ir paslapčiom kartis nuo karto kažinko sielinasi prie sovietiškių įstaigų.

Cia paminėsime (apleisdami lengvai atspėjamas pavardes) tik vieną pavyzdį iš Buenos Aires. Yra ten lietuvių kolonijoje nuo keliolikos metų įsisukęs žinomas aferistas N. Apsukrus ir nesivaržydamas jokiomis priemonėmis, susidėjęs su vienu batsiuviu, ėmė redaguoti savaitraštį, kuris pretenduojamas vadinti ne tik Argentinos, bet net visos Pietų Amerikos lietuvių balsu. Šis laikraštis pirmoje eilėje turi tarnauti minėto batsiuvio (leidėju pasirašančio) asmeniniam bizniui, smuklei, «lietuvių klubui» vadinamai. Ten šokiai, per

išlitas naktis girtuokliavimai, o kartais net ir bernų muštynės pridengiami kai kada ir rimtesne programa, švenčių paminėjimais ar žymesnių žmonių pagerbtuvėmis. Ten susirenką paūžti eiliniai žmoneliai padaromi (išreklamuojami) garbingiausiais lietuviais, mokslininkais, menininkais, milionieriais ir t.t. Žmonių silpnybės pataikavimas minia, žinoma, patraukia, ypač jei už poros pezų auką iš nebūto padarysi būtą, iš šiaučiaus garsų kultūros veikėją, iš ožkabalsės didelę solistę. Laik raštuko redaktorius ir leidėjas mėgsta girtis, esą, jie tokie pažangūs, kad nori «būti geruoju su visais», o principus palieką «fanatikams».

Tokios linijos per eilę metų laikėsi Buenos Aires save demokratiškiausiu ir pažangiausiu vadinąs, tariamai lietuviškas savaitraštis. Bet štai, Sovietams Lietuvą pavergus, 1940 m. jo redaktorius N. imasi SSSR konsulo pafeigų. Imta skelbti, kad oficialios Lietuvos įstaigos jau susilikvidavusios (o jos tebėveikia ir dabar), todėl redaktorius N. galįs atlikti visus patarnavimus. Pirmasis gi jo patarnavimas lietuviams, tai Sovietų pilietybės jiems pirsimas, susirašinėjimas su bolševikų konsulais ir pasisiūlymas «už dyką» mūsų tautiečiams užpildyti rusiškas blankas SSSR pasams gauti. Greta su tuo sekė paleckinė linija dėl informavimo apie padėtį Lietuvoje ir šmeižimo akcija prieš bolševikų teroro iš tėvynės išvytus lietuvius.

Po šitokio savo «patriotizmo» įrodymo, minimo laikraštuko leidėjas ir redaktorius, rodo turėjo užsiimti jau tik savo smuklės, bet ne savo lietuviškumo ir kultūros reklama. Pasirodo betgi, kad jų suktumas ir akiplėšiškumas užslopino bet kokią gėdą, sąžinę ir savigarbą. Triukšmingai save vainikuodami kone vieninteliais Pietų Amerikoje patriotais ir pažangiausiais kultūrininkais, tie abu tipai ir toliau tęsia dviveidį veikimą. Jų savaitraštis, dėl akių parašo žodį kita, ir už laisvą Lietuvą, kai tuo pačiu metu be jokių paaiškinimų spausdina iš Sovietų ambasados per komunistų «Darbą» gaunamas naujienas apie gyvenimą «sovietinėje» Lietuvoje (ak koks ten rojus) ir sistematingai nutyli visas tenai vykdomas teroro ir sovietizacijos baisybes. Tokį redagavimą pagyrė jau net «Laisvė». Mums yra žinoma, kad buenosairiškis leidėjas - batsiuvis paklaustas, kodėl jie savo pavergtųjų brolių kančias nutyli, kodėl nekelia balso prieš bolševikus panašiai, kaip prieš (pabaiga sekasčiame puslapyje)

(Tęsinys iš 156 puslapio.)

nacius, gudraudamas atsikirtu: «Prie gyvenimo reikia prisitaikyti! Sovietai galingi»... Taigi «prisitaikydamas prie gyvenimo» ir klaidina savo skaitytojus, greičiausiai su «draugų» pritarimu sėdėti ant dvejų kėdžių. Mat, tuo būdu nekritiškai skaitytojai turi daugiau pasitikėjimo ir sėkmingiau galima jų protavimą sudrumsti... O gudragalvis redaktorius tuo pačiu metu, kai ne tik laikraščio skiltyse, bet ir laiškuose rimtiems lietuviams ir atsakingoms Lietuvos įstaigoms «bažijasi» dėl savo geriausių patriotiškų norų, atvykęs į Montevideo lando į SSSR pasiuntinybę ir siūlėsi ten: «Kuo galiu tamstoms patarnauti».

Natūralu, kad po to pasiūlymo kiekviename savitraščio numeryje, sykiu su irgi lietuviškai rašančiu «Darbu», visu aulumu ėmė dergti tiek Argentinoje, tiek Urugvajuje tikrai širdingai Lietuvai ir lietuviams veikiančius patrifotus, pravardžiuodamas juos penkta kolumnistais, ostlāndiečiais ir pan. Visa, ką šitie lietuviai padarė ir tebedaro gero, kūrybiško ir naudingo, šiaučiaus leidžiamas ir kriminalisto redaguojamas laikraštukas arba visai nutyli, arba pavaizduoja iškraipytai. Kad šitokias «informacijas» persispaudina Š. Amerikos «Laisvė» ir «Vilnis», nėra ko stebėtis, bet kad jas be rezervų persispaudina ir dienraštis «Naujienos», tai tikrai keista. Negi raudojant penktojai jau taip gliliai įsiknisė!

Gal Šiaurės Amerikos lietuviams ir toliau šios pinklės ne taip aiškios, gal juos klaidina ta aplinkybė, kad mūsų apibudinto Buenos Aires savaitinuko «lietuvų klube» buvo suruoštos šeimyniškos vienam ekskonsului ir kitam žymesniajam svečiui pagerbtuvės. Suvilloti, suklaidinti galima, žinoma, neviena. Be ekskonsulo Argentinos maskuoti paleckininkai buvo ėmę suvedžioti net vieną kunigą, tik gerai, kad pastorojo viršininkai tinkamu laiku jį atsaukė ten, iš kur buvo atvykęs. Kitą kartą žmonės, mat, duodasi apstatomi netiek iš malonumo, kiek iš reikalo ar baimės. Paleckininkų savitraštis šitą taktiką daug kartų išbandė: kas ne su jais, tas būtinai turi būti šmeižimų purvais apdrėbtas... Tik tvirtavaliai to nebijo.

Mūsų tikslas šiomis pastabomis paraginti geros valios lietuvius apsaugoti, ir savo tarpan neįsilieisti vienybės ir principų žalotojų iš vidaus. Argentinoje kai kurie lietuviai darbininkai skundžiasi jau nukentėję dėl dvigubas pareigas einančio redaktoriaus «patarnavimų». Atsargiau!

Lietuvis.

Išėivija

Tas kraštas visuomet padaro didelę pažangą, kurin pats kūrybingiausias elementas įvažiuoja. Tas buvo senovės laikais ir tą patį matome mūsų laikais. Palyginimui paimkime Šiaurės ir dalinai Pietų Ameriką. Amerika, tai visų netekusių tėvynės tėvynė ir globėja bei užtarytoja. Bet tuomi Amerika padarė didelę pažangą. Čia įvažiavo pats kūrybingiausias elementas: piniguočiai, pačiame stipriausiame amžiuje beturčiai, rašytojai, poetai bei mokslo žmonės. Jie padėjo praturtinti kraštą, kuris padarė milžinišką, progresą mokslo, meno, technikos, industrijos ir kitoje srityse. Prie to krašto visokiariopo pakilimo prisidėjo ir mūsų išėivija.

Maža ir negausi žmonių skaičiumi mūsų tėvynė Lietuva labai gausi išėiviais. Dabartinių laikų, kad tik nebūtų daugiau išėivioj negu pačioje metropolijoje. Už vis skaudžiausia, kad kurie ir yra užsilikę savame krašte, jiems yra užčiauptos burnos, negali priešintis nei skūstis, ar jie badą kentėtų, ar didi vargą vargtų — jie turi dantis sukandę kentėti.

Gyvename laisvės šalyje, kur turime teisę pareikšti mintis opiausiais mūsų tėvynės reikalais. Būdami dėkingi antrajai tėvynėi už duotą mums teisę naudotis tais pačiais patogumais kaip ir jos piliečiai, neužmirškime ir pirmosios tėvynės Lietuvos. Atsiminkime, kad kai mes rūpinamės ką nors patogesnio ar geresnio nusipirkti bei įsitaisyti, mūsų «išlaisvinti» broliai gal duonos kąsnio neturi, vargsta iš gimtojo krašto išvaryti. Š. Amerikos lietuviai Lietuvos gelbėjime visuomet stovi priešakyje. Neatsilikime ir mes, nes šiandien tik išėiviai turi teisę rūpintis Lietuvos likimu. Jei Darius su Girėnu net gyvybę paaukojo, tai kodėl mes negalim prisidėti nors maža dalelyte Lietuvos gerovei ir laisvei. Sukruskim, nes darbo dirva plati ir skubiai reikalinga daug pasišventusių darbininkų.

Vienai kalba - kitaip daro

Didžiausias ir populiariausias dienraštis Urugvajuje «El Día» neseniai pradėjo rašyti straipsnių seriją, užvardytą: «Para la historia». Vieną tų straipsnių patiekiam savo skaitytojams. Jis idomus visiems, bet lietuviams, tai ypatingai. Straipsnis skamba taip:

Nors rusų valdžios režimo nepripažįsta-
(Tęsinys sekanciam puslapyje)

me, bet didžiai vertiname rusų liaudies pasi-
aukojimą paskutiniame kare. Negalime maišyti
liaudies su valdžia, nes tenai yra diktatūra.
Mūsų manymu, jei komunizmas ar stalinizmas
ir turėjo progos pasipriešinti hitlerizmui, tai
tuomi dar savo kalčių neišperka. Prisiminkime,
kad ir naci-komunistinį paktą... Tai kaltinome
anuo metu, kaltinome karo laikų, kaltiname
ir dabar. Juo labiau, kad dar iki šiol
sovietiniai valdovai nepasisekė, kodėl jie tokį
paktą su Hitleriu buvo sudarę. Tai paktas ko-
voti su demokratinėmis valstybėmis. Taigi ir
mūsų nuomonė apie rusų valdžią nepasikeitė.

Paskutiniaisiais laikais, karo eigos verčiami,
stalinistai ėmėsi kitos krypties, visai priešingos
tai, kurios laikėsi prieš šešis metus. Mums
būtų visai ne naujiena, jei rytoj jie imtusi
vėl kitokios taktikos. Tam išitikinti pažvelkime
į komunistinės rusų valdžios išsitarimus bei dar
bus ir į mūsų komunistus kriožus bei viso
pasaulio komunistus laike šių paskutiniųjų
metų. Tai prisiminus, kiekvienas jų kailio ver-
timas mums nebėbus naujiena. Todėl žemiau
ir paduosime keletą Rusijos valdovų ir jiems
priklausančios pasaulinės spaudos išsitarimų.
Tai darysime be jokių paaiškinimų, nes jie ir
taip perdaug aiškūs.

Molotovas, po Stalino įžymiausias komu-
nistinei valdžiai atstovas, savo knygoje «So-
cialistinė bendruomenė ir sovietiškoji demo-
kratija» (1936 m. 55 pusl.) sako: «Kas galėtų
paneigti faktą, jog didžioji Sovietų Sąjunga
kuomet nors būtų kesinusi ar kesinasi pri-
jungti bent kurią nors mažą ar didelę valsty-
bę». Ir greit praktikoje vykdo kitaip. 1940
metų birželio mėnesį raudonoji armija okupuo-
ja Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Kai Hitleris ryžosi visą Europą paskan-
dinti kraujuje ir ugnyje, jo žodžiais «taikos
tikslu, kurios troško iš pat širdies gilumos»,
p. Molotovas, įrodydamas savo «draugo tai-
kingumą», 1939 m. spalio mėn. 31 d. štai
ką pasakė pasauliui: «Hitlerio ideologiją gali-
ma priimti arba atmesti, kaip ir kiekvieną ki-
tą ideologiją. Tai politinės sąvokos klausimas.
Bet kiekvienas asmuo turi suprasti, kad nega-
lima jėga arba karu užslopinti bent kurią ide-
ologiją. Todėl, ne tik būtų neprotinga, bet ir
kriminalinga, pradėti karą tikslu hitlerizmą už-
slopinti. Visuomet laikėmės ir laikysimės nuo-
monės, kad tik stipri ir galinga Vokietija yra
pagrindas pastovios taikos Europoje.

Tais pačiais metais ir tą patį mėnesį, 29
d., Stalinas «Tasso» agentūrai paskelbė, kad
«ne Vokietija puolė Angliją ir Prancūziją, bet
Prancūzija ir Angliją puolė Vokietiją, paimda-
mos ant savęs ir šio karo atsakomybę.

Tai buvo Europoje. Mūsų šalies komu-
nistai irgi kai ką pasako. Niekas negali už-
miršti, kad mūsų komunistų organas atvirai
priešino į prieš imperialistinį karą, steigiamas
mūsų teritorijoj bazes ir nepalankiai atsiliepė
apie «junuomenę įkinkytą į jankio jėgas, kai
po kolonialę kariuomenę». (Justicia 20 d. bir-

želio 1941 m.) To pačio mėn. 23 d., vokie-
čiams jau išiveržus į Rusiją, mūsų komunis-
tų partija šaukia «Urugvajaus ir visas Ameri-
kos prispaustas valstybes į sąjungą su URSS.
Tuoju pat užmiršta, kad karas yra imperialis-
tinis. Tampa Anglijos, Prancūzijos ir Šiaurinės
Amerikos draugais ir nuo tos pat dienos draug
su Stalino deda Chiurchilo, Ruzvelto ir De Gol
paveikslus.

Šie ir daugybė kitų faktų mums teikia
nepasitikėjimą paskutiniųjų valandų demokra-
tais. Ir net galvojame, kaip vienas anglų dien-
raštis: «Neturime jokios garantijos, kad šian-
diena apgailėstąją savo praeitį, rytoj negrįš
apgailėti savo pirmąjį gailėstį.

J. Jonaitis.

Norintiems Vykt Amerikon

Su šiuo «Laisvosios Lietuvos» nume-
riu pradėdam spausdinti Lietuvos Generali-
nio Konsulato New Yorke informacijas, ku-
rios būtinai reikalingos žinoti ir išpildyti kiek-
vienam, kuris nori įvažiuoti į Jungtines Ame-
rikos Valstybes,

Lietuviai, kurie manote pasiekti Ameri-
ką, neprivalote praleisti nė vieno «Laisvosios
Lietuvos» numerio neperskaitę ir gerai atsi-
minti, kad norint įvažiuoti šios taisyklės yra
būtinės ir privalomos.

Taisyklės:

Kiekvienas įvažiuojantis turi turėti du
įvažiavimo globėjus (taip vadinamus «spon-
sors»,) kurie čia vietoje pradeda bylą dėl
vizos davimo.

Reikalą sprendžia vizų skyrius Valsty-
bės Departamente (Department of State),
kuris savo nutarimą praneša atitinkamam
Amerikos konsulatui.

Globėjai pradėdami bylą, turi patiekti
labai smulkias biografines žinias apie norin-
čius atvažiuoti. Todėl šie, kreidpamiesi į sa-
vo giminaičius ar į kitus asmenis Amerikoje,
pirmoj eilėj turi jiems tas žinias suteikti, kiek
galima pilnai ir tiksliai.

Tokių žinių nepateikus vizų skyriui Vals-
tybės Departamente, negali būti pradėta vy-
zos byla. Šita aplinkybė kažkodėl tiems, ku-
rie kreipėsi į J. A. Valstybių įstaigas Europo-
je, nebuvo ir nėra paaiškinama.

(Tęsinys seks.)

Ašaru Klanas

Išblyškus saulė jau rengėsi pasinerti nuo bažnyčios kvoro į orizonto žemės, kuomet nedidelis vaikų būrelis garsiai krykštaudamas, traukė daržinės linkui. Prieš juos dunksojo gražus sužydęs sodas. Prisiartinus prie jo, mažas Jonelis sulaukė draugus ir pirštu rodydamas į žydinčią obelę tarė:

«Kuomet anoji va, obelis turės prinokusių obuolių, aš jų daug nunešiu seneliui.»

«O aš, tarė Jurgiukas», nunešiu jam saldžių vyšnių, kuomet bus jos prinokę.»

Ir kiekvienas iš mūsų būrelio pasisakė, kokias dovanas įteiksime seneliui artimiausioje ateityje.

Netoli sodo stovėjo sena sukrypusi daržinė, tarp dviejų didelių kaštanų. Priėję prie jos, pastebėjome duris pravižas ir pažvelgę vidun išvydom sėdintį ant kaladės senelį, kuris stora balana kasinėjo žarijas ir kepė bulves. Tuojau apsėdom jį ir Antanėlis tarė:

«Matai seneli, vakar žadėjome, tai šiandien ir atėjome. Atėjome pasiklausti tos pasakos, kurią žadėjai šiandien papasakoti.»

Senelis buvo susimąstęs, nors stengėsi mums šypsotis. Tai pastebėjome visi, bet aš nebelaikdamas prisėdęs visai prie jo paklausiau: «Kas atsitiko, kad taip nuliūdęs seneli? Jis dirbtinai nusišypsojo, palingavo savo sidabru nubarstyta galva, paglostė manąją ir tarė: Nesijaudinkit, mano vaikeliai, tai niekis. Nors šiandien didžiai labai skauda man širdį ir greičiausiai negalėsiu jums papasakoti ką esu žadėjęs, bet rytoj tai tikrai galėsiu.»

«Tai, kodėl jums skauda širdis? paklausė Jurgiukas.»

«Kai jus užaugsite ir būsite subrendę vyrai, tuomet suprasite kas yra karas ir ką jis duoda, pradėjo senelis.»

«Karas, o kas jis toks, jis labai piktas? Nusigandęsiai ir rūpestingai pasiteiravo Jonelis ir sužiūrom į senį, kurio raukšlėta veidais nūsiriti tyros ašaros.»

«Taip, mano mielieji sūneliai, esate dar jauni ir negalite suprasti. Šiandien gavau laišką nuo savo gero bičiulio iš Gardino, kuris aprašo kas ten darėsi, kuomet lenkai užgrobė mūsų sostinę Vilnių ir kelis apskričius kruvino karo, mūsų jaunų kariu ir ramių gyventojų kančia. Karas yra didžiausia žmonių nelaimė, kokią jie turi pergyventi jam einant. Kad baisaus karo nematytumet, gyvenkite pagal žmoniškumą, artimo meilės ir dorovės pareidymus. Niekad nepaimkit ir nepageidaukit svetimo, kaip nenorėtumet, kad svetimi atėjūnai grobtų ir naikintų kas jūsų. Mylėkit savo tėvelius, savo artimuosius ir visus žmones, bet labiausiai mylėkit savo tėvynę. Lietuvą ar būtumet čia, ar tolimoj išėivijoje, nes tai yra vienintelė ir didžiausia žmogaus bran-

genybė, kurią jis gauna išvydęs pasaulį ir kuri lydi žmogų iki kapo. Jūs šokat pagalbon, pamatę savo tėvelį ir motinėle pavojuje, tai visuomet žinokit, kad Motina Tėvynė verta daugiau tos paramos. Lietuva, kuri tūkstantčiai metų gyvuoja šitoj žemėj, kuri tiek kentėjo ir nusipelnė, kad dėl jos dirbtumėm visi vienįgal, su darbu, o ne žodžiu, su energija, o ne baime, su Dievo parama ir tvirta viltimi, be ko joks didelis darbas yra nepadaromas.»

Su dideliu susidomėjimu klausėmės senelio pasakojimo, o jis truputį palaukęs ir giliai atsitusęs tęsė savo pasakojimą:

«Gal ir užmiršit ką jums pasakiau, bet įsidėmėkit, kad iki šiol neatsirado pasaulyje žmogaus, kuris nežiūrėtų savo gimtojo krašto laimės ar vargo likimo. Kokio luomo, kokio turtingumo ar išsimokslinimo žmogus bebūtų, jis visuomet ir visa širdimi geidžia, kad jo tauta nebūtų svetimų pavergta, nes be laisvės joki tauta nieko didesnio negali sukurti ir savo vaikams palaimos suteikti. Būkite savo žemės mylėtojai, branginkit jos laisvę, visuomet ginkit tėvynės garbę ir jūsų gyvenimas bus pilnas garbės, įdomus ir laimingas. Jūs matot, kaip liūdi sugautas paukštelis, kaip jis nebegieda laisvės netekęs, o žmogus dar daugiau kenčia svetimų vergija. Amžių lydi sąžinės kerštas ir brolių prakeikimas išgama, nes pasaulyje nėra nedoresnio padaro, kaip tas, kuris dėl menkos garbės ar saujos pinigų parduoda savo tautą.»

Kai senelis baigė pasakojimą, mes dar negreit su juimi atsisveikinome. Eidami į savo namus ginčijomės ir tarėmės, senelio iškeltas ir mūsų jaunose širdyse įdiegtas mintis įvykdyti su kaupu. Nors tai buvo pirmoji patriotizmo pamoka, gana senokai ir toli už okeano, lietuviškos samantotos daržinės pastogėj, bet ji gyva ir brangi, ypač šiandien vėl išplaukė mano omenyje.

P. T.

Nors svetur šviesi saulutė,
Dangus toks mėlynas, skaidrus,
Bet meiliau ten, kur močiutė
Augino, supo mus mažus.

Darius ir Girėnas

(Amerikoj Dainuoja.)

Aušta aušrelė graži saulėta,
Atein žinėlė senai tikėta.
Darius - Girėnas drąsūs lietuviai,
Rengias pasiekti Kauną lėktuvu.

Naujorko mieste renkasi žmonės,
Kad pamatyti pradžia kelionės,
O motinėle laimin sūnelį,
Kad jis pakeltų didį vargelį.

Spaudžia jiems ranką žmonės širdingai,
Linki pasiekti tikslą laimingai.
Sėda lakūnai į plieno paukštį —
Uždams motoras kyla į aukštį.

Tviska jo sparnai ir vėliavėlės,
Kyla į orą paukštis pašėlęs.
Atlanto bangos matos iš tolo,
Kvieč pailsėti savo globoje.

Lakūnai pratę jūrą daboti,
Žino kur skristi ir kur sustoti
London, Berlyną, mato Postdamą,
Sėlstančią jūrą ir Amsterdamą.

Valanda lanko beliko skristi,
Kad savo šalį greičiau išvyti,
Bet pikts kaimynas to pavydėjo,
Mūsų lakūnus kulkoms lydėjo.

Rūkai pflkieji im gauti žemę,
Lyg baisią mirtį lakūnams lemia.
Vokiečiai keršto žygį padarė,
Lakūnams ugnį jie atidarė.

Soldino girioj paukščiai čiulbėjo —
Darius Girėnas kraujuos gulėjo.
Laukė kauniškiai brangių svetelių,
O jie užmerkė melsvas akeles.

Skausmingas aidas skrido Lietuva,
Kad mūs didvyriai Soldine žuvo.
Brangios sesutės rūteles skinkit,
Dariui Girėnui vainikus pinkit.

Lietuviai maršą skadų giedojo —
Amerikiečiai tiesos ieškojo
Ir už lietuvių kraują pralieta,
Vokiečiai nyksta iš šiojo syieto.

M. D.

Labai Suarbu

Dėl Blogo Oro Atidėtas

— IŠEIVIŲ DIENOS —

Minėjimas

Dabar Ivyks

SEKMADIENĮ

Liepos mėn. 29 d. 3 val. po pietų.

DRAUGIJOS PATALPOSE:

c. Rio de Janeiro 4001.

Dainos, Prakalbos, Klasinės muzikos num., Filmos ir linksma komedija. Minėjims tęsis iki ankstyvo ryto šokiams gros įdomi muzika. Kviečiam visus lietuvius dalyvauti.

Valdyba.

LIETUVIS URUGVAJUJE

ATIDĖJO

Dėl nepaprastai blogo oro praėjusiam sekmadienį «Išveivų Dienos» minėjimą draugija atidėjo.

Dabar ši tradicinė lietuvių šventė, arba «Išveivų Dienos» minėjimas įvyks ateinančią sekmadienį, liepos 29 d. 3 val. po pietų, draugijos patalpose, calle Rio de Janeiro 4001.

Programa ta pati, tai yra kalbos, lietuvių liaudies dainos, vaidinimas «Išdykėlė», klasikinės muzikos numeriai, filmos ir kiti įvairumai.

Kviečiami lietuviai skaitlingai atsilankyti išklausti taip didelę ir įdomią programą ir lietuviškai praleisti laiką.

SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, rugpjūčio mėn. 12 d. 3 val. po pietų, šaukiamas visuotinis «U. L. Kultūros Draugijos» narių susirinkimas, kuris įvyks draugijos patalpose, c. Rio de Janeiro 4001.

Kadangi bus sprendžiama ypatingos svarbos reikalai, todėl visi nariai būtinai ir punktualiai dalyvauja.

Valdyba.

MŪSŲ SKAITYTOJAMS

Paskutinėmis dienomis įvykus «Laisvosios Lietuvos» administracijojei permainų, įvairaus plauko mūsų priešai ėmė skleisti prasimanyčius gandus, kad buk «Laisvoji Lietuva» nebeįsėis ir t.t.

Šiuo pranešu gerb. skaitytojams ir platesnei visuomenei, kad įvykusi permaina, kaip tik ir įvyko, kad mūsų žurnalą sustiprinti, ir kad jis kaip išėjo, taip ir išėis.

P. Korkuzas

«Laisvosios Lietuvos» Administratorius.

DĖKOJAM

«Laisvoji Lietuva» baigusi savo sunkaus spaudos kelio pirmąjį pusmetį, turi malonią progą pareikšti lietuvišką padėką jos nuoširdiesiems draugams Argentinoje: rašytojui Kazimierui Cibirui, Juozui Nakučiui Pranui Lesčiui, Jonui Rudžiui, Juozui Seniūnui, Albinui Arlauskui, Mikui Tamuliūnui ir Kazimierui Sadukui, kurie lietuvišku nuoširdumu, kaip ir ralei taip ir materialiai gausiai rėmė laisvųjų lietuvių spausdintą, kovos už tėvų žemės išsvę žodį. Dėkodami ir gausiam būriui mūsų skaitytojų Argentinoj, žengiam į antrą pusmetį pasitikėdami ir tolesne patriotinės lietuvių visuomenės parama.

«Laisvosios Lietuvos»

Redakcija ir Administracija.

PADĖKA

Baigusi sunkaus, ypač patriotinio spaudos darbo pirmąjį pusmetį, «Laisvoji Lietuva» reiškia širdingą padėką Urugvajaus lietuviams biznieriams ir profesionalams, žurnalą parėmusiems savo įmonių skelbimais bei aukomis gerbiamiems: Petruui Žukeliui, Petruui ir Broniui Evovluckams, Jozui Ramonui, Eduardui Jusui, Juozui Mikalajūnui, D. Borsani, Carné Dikui, Bartnikaičiui, A. Kaušiniui, A. Aleknai, A. Jankui, Jonui Ščesnulevičiui, A. Cesnai St. Štabinskui, visieme mūsų bendradarbiams, atstovams ir skaitytojams, tikėdama ir tolesne patriotinio darbo parama.

«Laisvosios Lietuvos»

Redakcija ir Administracija.

KITI APIE MUS

Šiaurės Amerikos lietuvių dienraštis «Draugas» rašo: «Urugvajaus lietuvių Kultūros Draugijai pradėjus leisti patriotinį mėnesinį žurnalą «Laisvąją Lietuvą», šiuo kūrybiniu žygiu apsidžiaugė ypač Pietų Amerikos sąmoningi lietuviai. Jis nepatiko tik lietuviškai kalbantiems Maskvos patriotams ir jų talkininkui «A. L. Balsui», kuris lietuvius patriotus begėdiškai pravardžiuoja ostlandiečiais, penktais kolumnistais ir pan. Raleckininkai, matyt, visur veikia pagal iš anksto jiems nustatytą planą».

Malonu pažymėti tai, kad Amerikos lietuviai ima įvertinti užsimaskavusių patriotinio darbo žalotojus.

VIETOS SPAUDA

Montevideo dienraštis «El Diario» 7890 nr., birželio 11 d. š. m. laidoje rašo:

«Nepriklausomas Žiuricho dienraštis «Der Tag» patalpino pirmame savo puslapyje ilgą straipsnį, kuriuomi reikalauja, kad Šveicarijos vyriausybė duotų smulkų paaiškinimą apie la bai žiaurų raudonosios armijos elgėsi su šio krašto piliečiais Berlyne, Vienoje ir Budapes-te, kuomet toji suėjo į šiuos miestus.

Mat, čia suminėtus miestus okupavo raudonosios armijos daliniai, sudaryti išimtinai iš kirgizų ir mongolų, kurie pasibaisėtinai ypač moteris puolė, kurių tūkstančiai pusiau mirtinai užkankintų ir sumuštų užpildė tų miestų ligonines, neskaitant nužudytų. Persigandę šveicariečiai dėl baisaus likimo savo žmonų, dukrelių ir seserų darė žygius ju gel bėjimui, bet oficialės sovietų įstaigos cinin-gai jiems atsakė, kad vienintelė ir geriausia išėitis, tai nutylėti šį įvykį.

DŽIAUGIASI

Komunistų «Darbas» 14 nr. ypatingai džiūgauja, kad «A. L. Balsas», kaipo sūnus palaidūnas grįžtas pas komunistus. «Por fin»!

Lietuviai Argentinoje

IŠEIVIVŲ DIENA BUENOS AIRESE

Siemet tradicinę išeivijos šventę Argentinai lietuviai išpūdingai paminėjo liepos 8 d. Tik iš Europos grįžęs Argentinai konsulas Lietuvai p. Arnaldo Barsanti su žmona lietuvaitė prisidėjo prie šventės įvairumo, dalyvau-damas Aušros Vartų bažnyčioje ir, vėliau, „Sokol“ salėje. Pamaldose taip pat dalyvavo ministras Dr. K. Graužinis su Ponia ir gausi partininė lietuvių kolonijos dalis. Ponui A. Barsanti didelį išpūdį padarė puiki lietuvių bažnyčia ir ypatingai meniškas šv. Cecilijos choro giedojimas.

Popietinėje programoje tas pats choras pasirodė su turtingu dainų repertuaru, p. Orlovui prisidedant solo ir p. lei Virgailytei skambinant piano. Kelios lietuvaitės jautriai padeklamavo tėvynės ilgėsiu ir šaukimo kovon už laisvę poeziją. Salėje dalyvavo Lietuvos Ministras su žmona, o „Lietuvai Išlaisvinti Centro“ vardu pakviestas tarti žodį lietuviams pasveikino konsulas A. Barsanti, baigdamas „Valio Lietuva!“ Jo šiltas žodis buvo išklaulytas su gyvu susidomėjimu ir triukšmingais plojimais.

Koresp.

ĮDOMIOS ŽINIOS

Iš Europos gauta žinių, kad sąjungininkais užimtoje Vokietijoje gegužės 25 d mirė Dr. L. Natkevičius, buvęs laisvosios Lietuvos ministras Maskvoje. Minima daugelis žymių lietuvių pavardžių, jų tarpe ir adv. Požėlos. Visi lietuviai iš Vokietijos norėtų atvykti į Ameriką ar kur kitur, toliau nuo Stalino saulės ir jo enkavedistų kulkos.

Jau turinomis žiniomis 300.000 lietuvių yra pabėgę nuo Maskvos satrapų siaubo Lietuvoje ir varg ta įvairiose Europos valstybėse.

Amerikiečiais užimtoje Vokietijos dalyje pasirodė gyvais šie žymūs lietuviai: pulk. K. Škūpa, Sdziknuskas, gen. Raštikis, gen. Nagėvičius, Juozas Ambrozevičius, inž. Steponas Kurys socialdemokratų lyderis, M. Avie tenaitė, prof. Padolskis, adv. Balčiūnas, adv. Tumėnas, gen. Pundzevičius, prof. Ivinskis, visi upai Buzgys ir Padolskis, kun. M. Krupavičius buvęs žemės ūkio ministeris, prof. Starkus, Prapuolenis, prof. Damašis, ad. Katišus, inž. Bronius, pulk. Vėbra, prof. Aleksa (Angriečio brolis), Mackvičius, Mackonis, prof. Jurgutis, R. Skinitis buvęs DULR pirmininkas, Ambrozaitis, prof. B. Sruoga. A. Stulginskis buvęs Lietuvos prezidentas, prof.

Krikščiūnas buvęs žemės ūkio ministeris, Vilkaitis, Kardelis „Lietuvos Žinių“ redaktorius, Paramskis, Dr. Maceina, prof. Gaidrūnas, Bieliukas, prof. Zilinskas, inž. Mačiūnas, adv. Nauragis, Paknys, Nemickas, Rimkus, Darta, prof. J. Grinius, prof. M. Biržiška, prof. Krėvė Mickevičius, Kipras Bielinis žinomas socialdemokratų veikėjas ir daugybė kitų, kurių pavardes vėliau galėsime paskelbti.

Teko patirti, kad mūsų diplomatai jau rūpinasi didžiumos jų perkėlimu į saugias vietas, nes ir bolševikai rūpinasi, kad juos susigrąžinti į „rojų“.

K.

SERGA J. GILVYDIS

Sunkiai susirgo žinomas Buenos Aires lietuvių visuomenės veikėjas ir „Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje“ sekretorius p. Jurgis Gilvydis Gydytojo priežiūroje gydo si savo namuose.

Gerbiamam „Laisvosios Lietuvos“ skaitytojui linkim greit ir laimingai pasveikti.

Korsp.

KOMUNISTŲ MORALĖ

Buenos Aires lietuviams gerai žinomas kaip „idejinis“ komunistas Jonas Eitutis. Jis Lietuvoje, Kontaučių parapijoje buvo didelis katalikų veikėjas, bet pralaidokavęs gražų ūki ir pieninių kombinacijomis apgavęs ūkininkus atvyko Argentinon. Dabar čia tik balšėką nuduoda ir komunistiniai veda savo gyvenimą. Vargo prf. pausto su mažais vaikais jo pasigailėjo geraširdis lietuvis J. Simokaitis ir paskolino 500 pezu. Bet Simokaičiui po sunkios operacijos atsigulus mirties patalan, Eitutis puvagia vekselus ir Simokaičiui mirus, Eitutis jo našlei nebegražina pinigų. Panašiomis priemonėmis iš apvagia lietuvi V. Lebedniką net 1.500 pezu sumai ir panašiai apvagia lietuvių bitininkų draugiją „Bijūnas“ bei daug kitų.

Eitučio žmona Anastazija visiems pasakoja, kad ji pasitraukusi nuo tokio vyro tik todėl, kad Eitutis buvęs pradėjęs tvirkauti su nepilnamete savo duktele, kurią motina vėliau apgyvendino pas gimines, o Eituti tikrino medikų komisija ar jis normalus.

Vi-i Piñeyros lietuviai negali užmiršti ir tokio atsitikimo. Vieną naktį policija atsivarė Eitutį į p. Šulnio restoraną „Palanga“. Su Eitučiu buvo policijos atvesta ir 12 metų mergaitė Jurkevičiūtė. Restoranas buvo pilnas lietuvių, kuriems policija paaiškino, kad Eitutį pagavusi tamsioj gatvėj nepadoriai besielgiant. Mergaitę atsiėmė tėvai, o Eitutis buvo uždarytas šaltojon. Bet šitas moralei su puvęs senis nuduoda tikrą komunistą ir pik-tai šmeižia padorius lietuvius patriotus. Tokie tipai dabar ir Lietuvą valdo.

K. Nis.

IŠSPROGDINO

Ateinančiomis iš Lietuvos žiniomis praneša, kad «Prisikėlimo Bažnyčia» Kaune tapo vokiečių išsprogdinta. Taigi vienintelis didesnis Lietuvos laisvės paminklas buvo ir sunaikintas kaip ir daugelis kitų.

KEN. F. KAPOČIUS VOKIETIJOJ

Prieš ateinant antrą kartą į Lietuvą bolševikams, plačiai Lietuvoj žinomas kun F. Kapočius nuo baisaus bolševikų teroro pasitraukė Vokietijon. Kur jis dabar randasi, jokių žinių neturima.

VARŽOMA

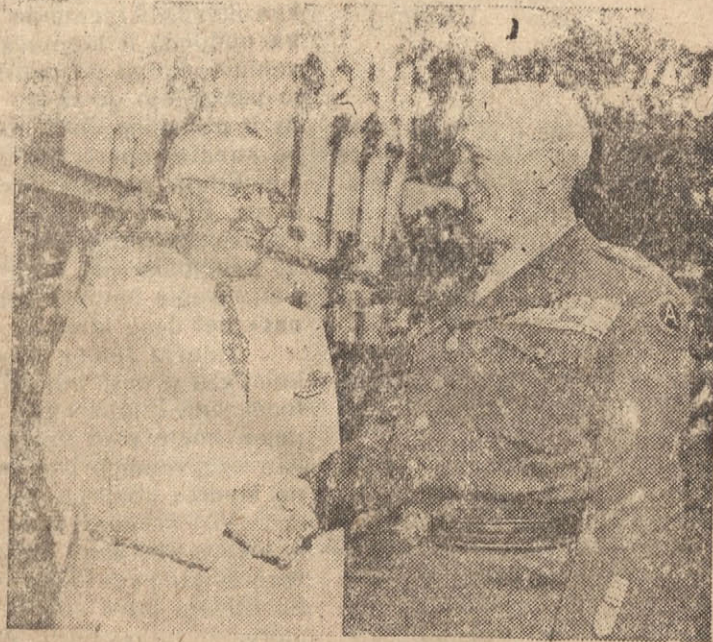
Turimomis žiniomis, pastaruoju laiku, Sovietų valdžia įvedė labai griežtą cenzūrą ir uždraudė užsienio žurnalistams lankyti Baltijos kraštus. Tačiau, ylos maiše nepaslėps. Tad, ir apie gyvenimo sąlygas bei tvarką, sužinoma tik iš pabėgėlių.

NUSISKUNDIMAI VADU

Lietuvos komunistų «plenumo» susirinkime, kuriame kalbėjo partijos sekretorius A. Sniečkus ir Vilniaus Komiteto sekretorius Fedorovič, buvo pareikštas kalbėtojų nepasitenkinimas. Juodu savo kalbose skundėsi, kad partinės ir tarybinės istaigos nepakankamai kovoja su Lietuvos «nacionalistais» (tai yra su žmonėmis, kurie stovi už Lietuvos nepriklausomybę).

Be to, Sniečkus surado, kad Lietuvoje veikia «buožės ir dvarininkai», kurie buk keršija darbo valstiečiams, o tarybų valdžia jų neapsaugoja. Jisai kritikuoja įvairių komisariatų veiklą, nurodydamas, kad partinės organizacijos ir liaudies komisariatai bei įstaigų vadovai pridarę rimtų klaidų. Fedorovič prikalbiojo lietuviams, kad jie nenori, kad Lietuva būtų po sovietinės Rusijos jungu. Be to, jis kaltino ir pačius komunistus, kad jie pataikauja «liaudies priešams».

Kaip ten, tačiau neina Letuvoje viskas taip, kaip Maskva nori.

El Presidente Truman recibe al General George S. Patton a la llegada del famoso comandante del tercer cuerpo de ejército de los Estados Unidos en Europa a la mansión presidencial. El General Patton hace al país una corta visita antes de ser asignado a nuevas funciones.

SMILGIŲ LIKIMAS

Šis miestelis randasi Panevėžio apskrityje. Kadangi, pats Panevėžys neapsėjo be aukų, tad ir Smilgiai, kurie randasi nepertolį nuo savo apskrities miesto, taipgi nukentėjo nuo karo audros, kuri, prauždama pro šį provincijos miestelį, vos keletą sveikų namų jame tepaliko.

MOBILIZUOJA

Ateinančiomis iš Lietuvos žiniomis, pasivirtina ankstivesni pranešimai apie maskolais paskelbtą mobilizaciją Lietuvoje.

BRANGUS PRAGYVENIMAS

Iš Nemenčių, Panevėžio apskrities, praneša, kad gyvenimas esąs nebepakeliamas, nes visi esa nepaprastai karo sukrėsti. Be to, kokio dalykėlio dar ir galima surasti, bet kainos tokios aukštos, kad nei ūkininkui nei darbininkui visai neįmanoma ką nors nusipirkti. Visos krautuvės yra tuščios, o maisto jei ką ir gauna gramais, tai tik su kortelėmis, išstovėjęs kartais po 40 valandų eilėje prie komisarjato. Lietuvius labai erzina tas, kad žydai nei vienas nestovi eilėje.

LAUKĖ IR TIKĖJOSI

Gaunamos iš Lietuvos žinios rodo, kad visi lietuviai nuoširdžiai laukė sąjungininkų pergalės, nes tikėjosi būti laisvais, bet išvyjus vokiečius, atsidangino iš naujo bolševikai. Taip, kad nors vokiečiai tapo ir išvyti, bet žmonėms džiaugtis kuo nebuvo. Vieton Kubiliūno atsirado Paleckis ir kiti, neva tie ir tie lietuviai. Tačiau, žmonės aplink mato, kad tai netikroji valdžia. Atrodo, kad ir jie patys nori, kad Lietuva atgautų vėl laisvę ir galėtų tvarkytis taip, kaip jos žmonės nori, bet nei jie, nei žmonės balso neturi. Juos pastatė Maskva ir jie privalo daryti, kas jiems masko liškų komisarų liepiama.

SKUNDŽIASI

Bolševikų organas «Tiesa», lefdžiamas Vilniuje, nusiskundžia, kad lietuviai priešinasi bolševizacijai ir net dažnai sabotažuoja. Tą viską buk daro, nurodo laikraštis, Ambrozevičiaus vyriausybės šalininkai.

LIETUVOS ŪKININKAI

Visi Lietuvos ūkininkai varomi dėtis į «kolchozus». Atėjus iš naujo Lietuvos bolševikams, ūkininkai visur varyte varomi į sovietinius dyarus. Kas dar pablogina padėtį, tai tas, kad tie «kolchozai» darosi jau nebelietuviški. Mat Lietuvoje užsiliko virš šimto

tūkstančių rusų. Vieni iš jų patys atbėgo, norėdami išsigelbėti nuo bolševizmo, kitus atvezė darbams vokiečiai. Dabar, tie iš Pskovo, Leningrado ar Kursko atbėgėliai maskoliai su daro pamatinį «kolchozų» kadra ir daugumą skiriami jais vadovauti, o tas lietuvius ypatingai nervuoja.

ŽUDO GIMINES

Dr. Garmaus, ilgamečio Lietuvos Socialdemokratų Partijos lyderio ir buvusio Kauno burmistro šeima bei artimuosius giminaičius, raudonieji Maskvos budeliai nutarė sušaudyti ir tik todėl, kad tas žmogus nepritarė Kremliui imperializmui.

To paties baisaus likimo susilaukė ir plačiai žinomo mūsų rašytojo Igno Šeiniaus bei kun. Mirono giminės.

Raudonųjų okupantų žvėriškumas Lietuvoje nebeturi ribų.

KONFISKUOJA MAISTĄ

Bolševikai atima iš lietuvių visą maistą ir sėklas, ką dar buvo nuslėpę nuo vokiečių. Ir mažiausia domė į vietos gyventojų reikavimus. Kurie neatiduoda geruoju iki paskutinio grūdo, tie areštuojami ir išvežami.

GRINKISKIO NEI AIMĖ

Nors šis Lietuvos miestelis ir neužima jokios strateginės vietos, tačiau karo viesula aplankė ir jį, visą iki pamatų sudegindama.

ATSTATYMO DARBAI

Išvijus vokiečius, Kaune prasidėjo atstatymo darbai, kurių yra nepaprastai daug, nes pasitraukdami naciai visus didesnius pastatus išsprogdino.

Petras Markevičius

Pavyzdingas ir tautiniai susipratęs lietuvis jaunuoli, aktyvus Jaunimo Būrelio narys ir gabus mūsų scenos vaidyla.

Lietuvis Brazilijoje

MINEJO ROOSEVELTA

Gegužės mėn. 11 d. š. m. Amerikos Draugų Draugija suruošė Rooseveltto paminėjimą, kuriame dalyvavo svetimų valstybių konsulai, jų tarpe ir Lietuvos Konsulas Sao Pauloje p. Aleksandras Polišaitis, vietos rinktojai, visdomėnė, atstovaujanti visas socialines klases ir studentija.

MOKINIŲ VAKARAS

Gegužės 15 d. š. m. Sao Paulo Konservatorijos salėje įvyko Seselių Pranciskiečių suruostas koncertas, kurio programa, be šv. Juozapo Bendruomenės choro, vadovaujamo muziko J. Stankūno bei Konservatorijos auklėtinų, išpildė, anksčiau suminėtu seselių išlaikoma, lietuvių pradžios mokyklų mokinių.

I vakarėli atsilankė, be susirinkusios lietuvių kolonijos, ir Konsulas A. Polišaitis. Be to, vakarėli atsilankė nemažai ir brazilų, ypač, kurie interesuojasi šiose mokyklose vartojamais auklėjimo metodais.

Bendrai publikos prisirinko pilnutelė Konservatorijos salė bei parengimas praėjo gerokė naotaikioje.

LEIDŽIA BIULETENĮ

Lietuvos Konsulatas Sao Paulo, Brazilijoje, jau kuris laikas kaip leidžia idomu ir gana įvairių biuletenių lietuvių kalba. Biuletėnis ypatingai rūpestingai bei gyvai redaguojamas ir pilnai atsako momento reikalavimui. Jis ypatingai daug rimtų žinių paduoda iš paverptos Lietuvos, veda plačią pasaulinės spaudos apžvalgą, liečiančią Lietuvos bylą, kovoje už savo laisvę ir informuoja mūsų kolonitų veiklą bei kovą už Lietuvos laisvę.

Tenka džiaugtis mūsų Konsulo p. A. Polišaičio rūpesčiu, kuris ne vien mūsų koloniją nepaliko be nieko, bet sėkmingai veda kovą už Lietuvos nepriklausomybę.

GRIZO DELEGACIJA.

Atstovavusi Braziliją San Francisco Konferencijoje delegacija jau grizo į Rio de Janeiro. Brazilijos delegacijai pirmininkavo tikėtinai einas Brazilijos Užsienio Reikalų Ministerio pareigas ambasadorius Leao Velazco.

— Laisvoji Lietuva —

— Laisvosios Lietuvos — Redakcijoj
c. Rio de Janeiro 4001. Cerro

- Laisvosios Lietuvos - atstovai

Pas kuriuos galima atskirais numeriais nusipirkti ir užsiprenumeruoti žurnalą «Laisvoji Lietuva».

Buenos Aires

Juozas Nakutis

c. J. Bergamini 656

El Palomar F. C. P.

Pranas Lesčius

c. Herrera 287, Art. Plaza Constitución.

Juozas Seniūnas

c. Córdoba 1450. Centre.

Albinas Arlauskas

c. Iriarte 3926. N. Pompeya.

Jonas Rudis

c. Republica Argentina 2302. V. Castellino.

Berisso

M. Tamulianas

c. Perseverancia 4612.

Kordoboje

Kazimieras Sadukas

c. Bucharlo (este) 452. Barrio Ingles.

Rosario

Pr. Zakevičius.

Av. 12 de Octubre 320. Saladillo.

Montevideo

Antanas Liudžius

c. Francisco Tajes 1195. Centre.

Kazys Vilkas

c. J. P. Lengua 1594.

Juozas Dorelis

c. Baltimore 1515. Peñarol.

Feliksas Grigas

c. Vizcaya 3362. Cerro.

Jonas Vuljevas

c. Vizcaya 3278. Cerro.

Laisvosios Lietuvos — Redakcijoj

c. Rio de Janeiro 4001. Cerro

Kaip gyvena ir veikia mūsų broliai Amerikos šiaurėje

LIETUVOS REIKALAI SAN FRANCISCO KONFERENCIJOJE

Prieš įteiksiant Amerikos lietuvių memorandumą Konferencijai, tai yra gegužės 9 d. buvo gauta telegrama iš Lietuvos Ministro Pietų Amerikai, Dr. K. Graužinio, kuris sveikino Amerikos Lietuvių Tarybą, kovojančią dėl Lietuvos Nepriklausomybės ir įgaliojo kalbėti visų Pietų Amerikos lietuvių vardu. Dr. K. Graužinio telegramos nuorašai tuojau buvo įteikti visų Pietų Amerikos respublikų delegacijoms ir jų spaudai. Po šito, Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija įteikė Konferencijos Sekretariatui patį memorandumą. Jį priėmė vyriausias Konferencijos sekretorius Thatcher ir oficialiai užkordavo Konferencijos darbuose. Tokiu būdu Amerikos Liet. Tarybos memorandumas įėjo jau nebe į Amerikos atstovų, bet iš syk į tarptautinius rekordus. Kad šis memorandumas oficialiai buvo priimtas, jo nuorašai tapo įteikti visoms Jungtinių Tautų Delegacijoms ir spaudos atstovams, per Konferencijos Sekretariatą. Vieną tokį nuorašą gavo ir Molotovas. Jam tai buvo visai netikėtas ir ypatingai nemalonus

siurprizas. Nebedrysęs prasižiوتي apie «sovietinę» Lietuvą ir reikalauti jai balso, su memorandumu išdūmė į Maskvą.

Bendrai, bolševikai čia per savaitę prarado daugiau simpatijų, negu kad buvo įgiję savo žygiu į Berlyną. Bolševikų delegaciją ne paprastai kompromitavo ir žemino prieš kultūringą pasaulį, Liublino kislingų protegavimas ir bendrai imperialistiniai apetitai. Nekan-ta prieš bolševikus ypatingai pasireiškė Argentinos klausime. Kuomet Molotovas gavęs žodį atsistojo ir kaltindamas Argentiną prašė atidėti jos priėmimą, iš spaudos ir nekurių delegacijų pasigirdo replikuojančių pastabų, kurios nepaprastai suerzino, «krauju cementavusi» sutartį su Hitleriu komisarą. Jis dar buvo padaręs spaudos atstovams konferenciją, bet apipiltas jį deginančiais klausimais vos įpusėjus nutraukė. Susinervavęs atsistojo ir pasakė: «Konferencija baigta. Mes išsprendėm Jugoslavijos klausimą ... ir mes išsprendime Lenkijos klausimą».

Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija savo uždavinį atliko puikiausiai, įgydama Lietuvos bylai draugų tarp 2.600 pasaulio spaudos atstovų ir arti 50 tautų delegacijose.

Dachau

Garsusis koncentracijos lageris Vokietijoje, kurį atrodo sąjungininkų, geriau pasakius Amerikos armija. Lageryje matome dar pusiau gyvų lavonų surtą, nuo kurių naciai lupdavo odas įvairiems išdirbiniams, o iš lavonų darydavo muilą. Tokių savo žvėriškumų naciai nebespėjo paslėpti tik todėl, kad nepaprastai staigiai amerikiečių buvo užklupti.

Mes nei minuės neabejojame, kad pas vakarykštį Hitlerio draugą Sjalina tokių lagerių yra pilna Rusija kuriuose kankinami bei žudomi lietuviai ir kitų bolševikais pavergtų tautų žmonės ir tik todėl Sjalinas neįsistudžia nieko į jo okupuotus kraštus.

«Sveikas Raule. Bet tu šiandien geroje nuotaikoje.

«Atspėjai Rūkelį. Esu labai linksmas, ba gavau iš draugo Paleckio gromatą, kurioje jis apznamina man, kad šviesiausias diktatorius Osip Visarionovič Džiugašvili Stalin, įvedė Katerinos didžiosios «pergalės medalius». Jau penkiems generolams savo locna ranka prikabinęs tuos medalius, o šeštą išsiuntęs man. Valug to ir jaučiuosi, kaip kvortą sovietcos išmetęs.

«O ar tu žinai kas buvo Ekaterina ir dar, tariama didžioji?»

«Anda, anda, Rūke. Tai jau tu rokuoji, kad aš toks durnas ir nežinosiu jog Katarina buvo šviesiausia Rasiejos ciesorienė.

«Taip Raule. Ji buvo Rusijos carienė ir dėl sosto bei norėdama vesti palaidą gyvenimą nužudė savo vyrą. Tai buvo didelė intrigantė ir pagarsėjo palaidu gyvenimu. Tai buvo lytiniai pakrykusi vokietė. Ji buvo sugulovė brolių Orlovų, kurie už tai faktinai valdė Rusiją. Kartą jai patiko jaunas karininkas Potiomkin. Tuojau padarė tą generolu ir jau norėjo apgyvendinti savo rūmuose. Tuomet Griška Orlovas, bijodamas konkurencijos, biliardo lazda išdūrė Potiomkinui akį. Taip pat Ekaterina darė ir su Lenkijos karaliumi Poniatovskiu. Mat, tuo laiku maskoliai pirmą sykį pavergė Lietuvą ir Lenkiją. Taigi Ekaterina pasigrobęs jauna lenkų karalių nusivežė Peterburgen ir padarė savo sugulovu. O kiek ji totorių kareivių tik už tai padarė grafais. Jei jau Stalinas, vietoj darbininkų vada ėmė garbinti carus, moralei supvusius despotus, tai tas rodo, kad pas jį socializmo beliko tiek kiek ant vištos kiaušinio plaukų. Tikėkim Raule, kad Stalinas greit įves ir pirmas pasikabins Griškos Rasputino ordino medalį. Kam jūs tikit sufanatizuoti proto vergai ir imperializmo pastumdėliai?»

«Nu brat, tu čia man supudlavojai galva. Einu rašyti Paleckiui. Iki kito karto.

IŠ RUSIJOS KOMUNIZMO ISTORIJOS.

Rusijos revoliucijos vadas, žydelis Trockis, Stalino pirmtakūnas, kartą Maskvoje vadovauja dideliam komunistų susirinkimui. Duoda balsą darbininkams. Išema kalbėti darbininkas Efimovas. Užlipęs tribūnon rodo lazda.

«Va, šita lazda, kalba Efimovas, yra Rusijos revoliucijos simbolis. Ji turi geležinę buožę (viršūnę), liemenį ir smaigalį. Prieš revoliuciją buožėje buvo aristokratai (dičturčiai), liemenyje darbininkai ir smaigalyje išnaudotojai».

Efimovas sustoja kalbėjęs. Iškilmingai apverčia lazda: viršūnę apačion, smaigalį viršun.

«Ponai, toliau tęsia savo kalbą Efimovas», štai revoliucija. Aristokratai liko apačioje, išnaudotojai viršuje. O kurgi darbininkai? Jų padėtis nepasikeitė. Pirmiau juos spaudė buožė, o dabar smaigalys.

Po šio mitingo, Efimovas tapo nužudytas, bet jo teisingas mintis žino visas pasaulis.

J. Jonaitis.

KUR LIETUVA

Kur ta mūs šalelė,
Lietuva — tėvynė?
Ją Paleckio komisarai,
Nuo «mapos» nutrynė...

Paveikslus Stalino,
Molotov, Lenino,
Po Lietuvą, kaip «šventųjų»,
Visur iškabino

Kaukia sau miestiečiai,
Griež dantis kaimiečiai,
Kad paliko blusų maistas
Ir ruski piliečiai.

Žemė išdalyta,
Maistas išgraibyta,
O lietuviams padoresniems,
Akys išbadyta.

Dabar Lietuvoje,
Nieks nesizegnoja,
Tik bimbalai gaspadoriams,
Kumeles nujoja.

Ruskas komisaras,
Savo tvarką daro,
O mūs vargšus lietuvičius
Į Sibirą varo.

Jurgis Spurgis.

Bodega y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

VINO NATURAL

Redención Melilla — Tel. 22-00-55

Visi lietuviai tik čia perka, nes duodama
gera prekė, ekonominė kaina ir skubus
bei mandagus patarnavimas.

ORECIA 3432 — CERRO — Tel.: 22 10 54

Čia ir lietuviai fotografuojasi visuomet.

Rūbų Siuvykla

JUOZAS MIKALAJŪNAS

Savininkas

Gobernador del Pino 4511 LA TEJA

MONTEVIDEO

Visi lietuviai siuvasi drabužius tik čia,
nes randa garantuotą darbą ir nebrangiai.

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce, Mecánico
Aluminio y Herrajes en General.

Sección Mecánica y Estampados.

Matrices de Todas Clases.

Y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

Molinos de Raffo 473.

Teléfono 22 - 53 - 05.

MONTEVIDEO

IMPERIAL

GARINĖ RŪBŲ VALYKLA

Rūbų išvalymas su ilg "Duplex" sistema
Šermenų rūbai. Dažymas ir reformavimas
skrybelių ir kostiumų. Nematomas užady-
mas skylių bei perplėsimų. Lietuviams
nuolaida: tik \$ 1.50 kostiumo išvalymas
ir išprosyimas.

Centralinis Namai:

Calle EJIDO 1241. Tel. 91 - 9 - 10

skyrius ir dirbtuvės:

Avda. BRASIL 3002. MONTEVIDEO

Joyería Oriental

DALMIRO BORSANI

Savininkas

Perduoda laikrodžius, žiedus, brang-
akmenis, fantazijas, aukso išdirb-
tinius su įrašais vardų. Taiso lai-
krodžius ir papuošalus.

SARANDI 644 - MONTEVIDEO - Tel. 8-05-52

Restaurante y Pensión Sean Bretaña

Juozas Ramonas

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams
atvažiuojantiems iš Argentinos. Svei-
kas valgis. Svarios lovos pavilniam
ir erdvės kambariai šeimynoms.

JUAN CARLOS GOMEZ 1266

Telefono: 8 - 39 - 05

TINTORERIA Y SOMBRERERIA

- ANDES -

de

Antonio Yankus

ANDES 1257 — TEL. 8 18-03

Motery ir vyrų rūbų valymas. Visų rūšių skrybelių valymas ir reformos. Kostiumų ir patų išvertimas. Lietuviams nuolaida.

ADOLFAS KAUSINIS

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Stoties teises.

Atlieka:

Visus elektros įrengimus ir pataisymus.
Lietuviams Didelės Nuolaidos.

c. Velsen 4470. Malvin.

Telefonas: -- 40.23.39. —

Kaunas

Pieninė ir Alinė

Andriaus Alekno

c. Bogotá 4001, esq. Bélgica
CERRO.

Visuomet švieži produktai, ekonomiškos kainos, skubus patarnavimas. Pasitikrinkit.

LIBRERIA

ESAS

Geriausių pasaulinių rašytojų knygos. Įvairūs popieriai: kartolinas, ceľefan ir kt. Rašomieji dalykai ir mokyklų reikmenys. Atvirutės, albumai. Užsakymus siunčiam ir paštu. Privatai tranvijai: 7. 9. 12 ir 61.

Arenal Grande 2533

Tel. — 27753. — Montevideo.

Cesna Radio

Adolfas Česna

— Radio Technikas —

Gamina radio aparatus ir taisytenus, rūpestingai ir prie namomis kabinomis. Paruođa ir išsimokėjimui.

C. San Fructuoso 1827.

Montevideo.

PETRO ir BRONIAUS

Evovlucku

Peniré — Bar — Al nasenas
calle Berna 1860,

Villa del Cerro

Telefonas: — 22. 11. 94 —

Kanjonai percaustymui kiekvienu poreikavimu, įvairūs pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei užsienio gėrimai, ekonomiškos kainos, skubus ir sąžiningas patarnavimas Mėgstama Ceros lietuvių užėiga.

PROVISION

Vilnius

JONO ir ONOS
SCESNULEVICIŲ

calle Vizcaya 4149, esq. Berna.
Cerro.

AR ZINOTE KĄ RASO

“KELEIVIS”

AR ZINOTE, kodėl vieni jį geria, kiti keikia, bet visi mėgsta jį skaityti?

„KELEIVIS“ žmonės mėgsta dėl to, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybę skelbti. Žmonių mulkintojus ir apgavikus jisai lupia be jokio pasigallėjimo.

Be to, jame rasi visokių patarimų, pamokymų gražių eilių, įdomių paveikslų ir žinių iš viso pasaulio.

Kainuoja tik \$2.50 metams.

Adresas toks:

“KELEIVIS”

636 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.